

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԿԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 Ժր.
Վեցամսեայ . . 6
ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ
Երկու քիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ժր.
Վեցամսեայ . . 7
ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2.60 Տօլար
Վեցամսեայ 1.50
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Շաբաթը ման տողը
20 ամսեայիս



Լ Ր Ա Փ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵԻ ՇՈՒԲ

Հ Ա Ս Յ Ե

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Դրոշմը եւս
չեն տրուիր

ԱՒԱԶԱԿԱՅԻՆ ԽՈՒՍԲԸ

Յանուն Յեղափոխութեան հաւաքուած դրամները ու զէնքերը մարտը և Պուրկարիան իրենց շահատակութեան ու շահագործումին ասպարէզ ընող աւագ կային խումբը՝ որուն գլուխը կը գտնուէր Վարդօ, Ռօստօմ և ուրիշ մէկ քանի երկրորդականներ, վրէժ-խնդրութեամբ լեցուած այն օրէն ի վեր երբ Պուրկարի 28 սնտուկի և այլնի խաչագողութիւնները մեր կապարանոց ըրի, սկսած էր իրաւունքի և ինձ դէմ դառնալ։ Այդ խումբի տեղական ահաբեկիչները համոզուած կեանքս սուղ ծախող մը ըլլալուն, ցարդ չէին համարձակած վրաս յարձակելու փորձ մը ընել։ Բայց աւագակապտները տեսնելով թէ իրենց իմ շուրջս գործել տուած ոճիրները անբաւական են զիս ահաբեկելու և գործուած խաբէութիւնները, դաւերը ու խաչագողութիւնները մերկապարանոց ընելու մասին խմբագրական նուիրական պաշտօնին մէջ զիս թուլացնելու, դուրսէն Միսրոպ վարժապետիան անուանով յաղթան դամ—բայց ապուշ—տեղօտիւն մը բերած էին հոս զիս ահաբեկելու միակ պաշտօնով։

Այս սրիկան՝ որ վերջերս երկու հնչակեաններ ահաբեկած է Սլիվէնի և Պուրկարի մէջ, հոս վարդօն առաջնորդուելով, իր հետ երկու ընկերներ ալ առած, երեք օր իմ տանս շուրջ դարձած և ճամբաս սպասած է։ Վերջապէս վարդօ—Ռօստօմեան սեւ ծրագրին գործադրութիւնը այս հինգշաբթի օր յարմարութիւն կառնէ և դէպքը տեղի կունենայ հետեւեալ կերպով։

Իրականութիւնը. — Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 7 ու կէսին տունէս խմբագրատուն երթալու ատենս, թաղին մէջ փողոցի մը անկիւնը կը պահուին երկու սրիկաները, եւ երրորդ մը աւելի հեռուն, (այս վատը միայն կռնակը ցոյց տալով հեռացաւ)։ Ես մտադրաւ քալած միջոցիս ինձմէ քայլ մը հեռու պահուած անկիւնէն—ալ կողմէս—առաջ կը նետուի յաղթանդամ մէկը ու դաւադանը կը բարձրացնէ գլխուս վրայ։ Ես կը

շուրջմ դաւադանս դեմ բռնել ձախ ձեռքովս որով ուժաբեկ հարուած մը հաղիւ կը յաջողի ալ թեւիս տալ։ Իսկ ես կը յաջողիմ անոր դաւադանին մէկ ծայրէն բռնելով միւս ձեռքովս դաւադանի քանի մը հարուածներ իջեցնել հակառակորդիս։ Այս պահուն կը տեսնեմ թէ ուրիշ մէկը, Աւետիս Գէորգեան, բիր մը ձեռքը ձախ անկիւնէն ելնելով հակառակորդիս օգնութեան կուգայ։ Ես ասոր օձիքը ձգելով ես կը քաշուիմ ու գրպանէս վեցհարուածեան հանելով, առանց պատեանէն մերկացնելու կը սպառնամ որ առաջ չանցնին եւ կը սկսիմ «ոստիկան» պուշալ։ Սրիկաները կարծելով թէ ձեռքս գտնուածը զէնքէ տարբեր բան մըն է, քանի որ զէնքը պատեանին մէջ ձեռքս բռնած էի, կը սկսին խոշոր քարեր նետել վրաս (փողոցը շատ քարոտ է)։ Երբ կը տեսնեմ թէ հակառակ իմ պոռալուն ոստիկան չտեսնուիր եւ նետուած քարերը կրնան ինձ վնասել, ատրճանակս պատեանէն կը մերկացնեմ եւ դէպի օդը կրակ կընեմ, «եթէ քար միւս ալ նետէք կուրծքերնուդ կը կրակեմ» գոչելով։ Սրիկաները աւերճանակին ձայնէն սարսափած փախչել կ'աճապարեն։ Ես օդին երկրորդ կրակ մըն ալ ընելով, «եթէ փախչիք կը զարնեմ» կըսեմ։ Գէորգը աւելի հեռուն ըլլալով կը յաջողի փախչել։ Բայց սպաններու տուններ սպասաւորող երկու զինուորներ քիչ մը վերը կը բռնեն զինքը, ինձմէ 8-10 քայլ հեռուն կը մնայ հսկայակազմ վարժապետեանը, որուն ամէն մէկ փախուստի փորձին մէջ մէկ կրակ կընեմ օդին «մի փախչիր կը զարնուի» գոչելով։ Եւ ահա ոստիկանը կը հասնի։ Ոստիկանին հասնելէն նա կերպով մը կը քաշալերուի ինձ դէմ քանի մը հայհոյութիւններ գոնէ ընելու։ Եւ հայհոյութեանց ալ դաւադանի հարուածներով կը պատասխանեմ։ Եւ սրիկաները կ'առաջնորդուին բանտը եւ ես ոստիկանատուն պէտք եղած տեղեկութիւնները հաղորդելու։ Եւ այսպէս կը փակուի իրական ճշմարտութիւնը։

Այս կարգի սրիկաներու կամ աւագակային խումբի մը դէմ ես զիս պաշտպանելու ամէն դիւրուութիւն ունիմ, և բնաւ հարկադրուած չեմ ուրիշներու նման պնակալիզութիւն ընելու, այսպիսինքն ինձ բարեկամութիւնը վայելելու համար։ Իմ ստանձնած անկախ խմբագրի նուիրական պաշտօնս առանց խղճահարութեան ի գործ դնելու համար ու եւ զոհողութեան առջեւ չը պիտի ընկրկիմ։ Ստույթեան դէմ ճշմարտութիւն, կեղ-

ծիքի դէմ անկեղծութիւն և վերջապէս բիրտ ուժին դէմ ալ ուժ գործածել ինձ սրբազան սկզբունք ընտրած եմ։ Այլեւս այս աւագակային խումբին դէմ ամէն միջոց գործածել արդարանալի է, բայց զանոնք թուրքին յանձնել չը տալու վեհանձնութեամբ։

Ես իմ մասին անոնց հետ հաշիւ մը ունեցած չը պիտի ըլլայի եթէ գողութիւնները, ստույթիւնները, ոճիրները չը հրապարակէի յօգուտ և ի գիտութիւն բազմաշարժար հայ ժողովուրդին։ Ատով ցարդ իմ պարտքս կատարեցի ու ասկէ յետոյ ալ պիտի կատարեմ յեղափոխական ասպարէզը ազոտներէ մաքրուելու համար։ Ժողովուրդն ալ եթէ կուզէ իր պարտքը թող կատարէ Ս. Գառը ու իր քսակը անպիտան ձեռքերէ ազատելու համար։

ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԻՆՁԵՒ ԵՐՐԲ

Անցած օրեր Սլիվէն, Պուրկար և Ֆիլիպե դաշնակցականները տէրօրի ենթարկած էին իրենց հակառակորդները։ Երէկ վառնայի մէջ նմանօրինակ դէպք մը պատահեցաւ, իսկ այսօր իրաւունքի խմբագիր Տ. Գուրպէթեանի վրայ դաւադաններով յարձակում ըրին վառնայի աղտոտ թերթի խմբագիր Արվախի գործաւորը անոր արբանեակներէն երեք հոգի։

Ո՛ր պիտի յանգի ասոր վերջը։ Ա՛լ ժամը հասաւ որ հայ ժողովուրդը իր մեծ վճիռը տայ դաշնակցութեան հովանաւորութիւնը վայելող պուրկարեան ալ կարգ մը սրիկայներուն դէմ։ Ա՛լ անցան այն ատենները երբ սկզբունքի և գործելու եղանակի քննադատութիւններով ժամապաճառ կըլլայինք։ Ո՛չ, ա՛լ համոզուեցանք Յեղափոխական կազմակերպութիւն մը չէ այս։ Մեր առջեւ ունինք անգործ, թափառական սրիկայներու խմբակ մը, որ արտասահման ինկած և Հայաստանի մէջ կռուող հերոսներու անունները իրենց դրամագլուխ ըրած՝ առանց աշխատութեան ապրուիլ կուզէ ժո-

ղովրդի կռնակէն։ Իրենց հաց չը տուողները, իրենց սխալ ընթացքը ցոյց տուողները որոշած են ձեռք ու սպաննել։ Այս շատ պարզ է։ Ամենաթեթեւ տարակոյս ներելի չէ։

Ո՛ր ոտք կոխեցին և ազգային տեղական գործերը իրենց կրքերուն չը զոհեցին։ Ո՛ր գացին և իրենց խայտառակութեան հետքը չը թողուցին։ Ո՛ր քաղաքին մէջ ազգութեան պատիւը չարատառուրեցին։ Ա՛լ ի՞նչ բանի կը սպասէ ժողովուրդը և ի՞նչ լաւ բան կակնկալէ աւագակներու և խաչագողներու այս խմբակէն։ Պուրկար պաշտօնատուններու մէջ գանգատ կը յայտնեն և կը շփոթեն այս կեղծ հայրենասէրներու խումբը ընդհանուր ազգին հետ, և հեռու չէ գուցէ այն օրը երբ պուրկար կառավարութիւնը բոլոր հայ գաղթականները արտաքսելու ձեռնարկէ։

Մինչեւ ե՛րբ անտարբեր պիտի մնայ ժողովուրդը և իր այդ ընթացքով քաջալերէ այս լերբերուն շահատակութիւնները։

Հին Հնչակեան մը
Վառնա, 25 Յուլիս

ԿԵՂԾԱՐԱՐՆԵՐԸ (')

Դաշնակցական կուսակցութեան պաշտօնաթերթին մէջ իմ ստորագրութեամբս երեւան եկած կեղծարարութիւնը չէ մոռցուած, ու չի կրնար ալ մոռցուիլ։ Պատուոյ Ատեանի մը կազմութեան պահանջումը յուզուած միջոցին, ես իմ պաշտօնէս հրաժարեցայ, պարզապէս մեզի վերաբերեալ ներքին գործերու նկատուամերով։ Սակայն պաշտօնակիցներս հաստատապէս խոստացան շարունակել դատ մը՝ որ լոկ իմ անձնականս չէր, այլ՝ կամ մանաւանդ՝ կուսակցութեանն էր։ Մինչեւ իսկ թիւրք կառավարութեան խելքէն մտքէն չանցած հայադաւ ոճիրը ի գործ դըրուած էր ո՛չ միայն ինձի դէմ, այլ նաեւ՝ ընդդէմ ամէն անոնց ալ՝ որ

Կարտապետներ հայ Հանդիսի 1 թիւէն։

1890ի մեծ շարժումին մասնակցած էին: Ինչ առաջ կուսակցութիւնը ինքը դատախազ հանդիսացած էր:

Իմ հրաժարելէս վերջը, երկու կուսակցութեանց միացման խնդիրը վերստին յուղուելով, դատարանի մը կազմութեան պահանջումը Միութեան պայմանագրին մէջ պիտի մտնէր: Ես այլ իմ կողմէս ուղեցի սպասողական դիրք բռնել: որպէս զի որոշման մեծ խնդիրն արագ լուծման գէտ ո'ւ է առարկութիւն մը հրապարակ չը նկատուի: Միութեան խնդիրը հիմակ անպայման ժամանակաւ յետաձգուած է, որեւէ սպասումի պէտք մը չը կայ այլեւս: Մինչեւ անգամ եթէ յետաձգուած ալ չըլլար, կարող չէի տարիէն անդին սպասել: Կուգամ ուրեմն դատարանը շարունակել կեղծարար-դժբարոյներուն դէմ:

Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, ես կարող եմ թէ իմ և թէ 1890ի իմ ընկերներուն դատը՝ որ հանրային բարոյականի մեծ դատն է՝ շարունակել միս մինակ:

Ընդարձակ յայտարարութիւնս յաջորդ թուով:

Արփիար Արփիարեան

ԼԱՒ Է ԱՆԱԳԱՆ ՔԱՆ ԵՐԲԷՔ

Անցեալ շաբաթ պուրկարիացի բոլոր հայ ուսուցիչներուն եւ ուսուցչուհիներուն ուղղուած կոչ մը կարգացի Իրաւունքի մէջ: Այդ կոչը, որ իր ամէն կողմերով համակրանաց

Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ (33)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՈՃԻՐԷՆ ԵՏՔԸ

— Զէ՛... պէ՛տք է որ գործած ուճիւրդ պատճառներն ալ խոստովանես, նկատել տուաւ ընդհանուր դատախազը:

— Միեւնոյն բան է... եթէ յայտնեմ կամ չյայտնեմ, վրայ բերաւ վանական՝ երկդիմի բայց սարսուղի իմաստով մը առնուած:

— Օրէնքին պահանջքն է, կրկնեց ընդհանուր դատախազը՝ որ կուսնեց վանականին ըսածը:

— Խիստ լա՛ւ. քանի որ օրէնքը կը պահանջէ, քանի որ արդարութիւնն ալ պարտականութիւն կը դնէ վրաս, ինչու համար բռնութեան տակ կը

եւ զոյգանքի է արժանի, ցոյց կուտայ թէ ընկերային ներկայ անարգար կազմակերպութեան զորս զացող թոյլեղարիս անհախառնելի վիճակին եւ թարկուած հայ ուսուցիչն ալ կը ջանայ — թէեւ ոչ — իր իրաւունքները պաշտպանելու համար միջոցներ ստեղծել եւ քիչ մը ազատ շունչ քաշել:

Այս գաղափարը, որ քանի մը տարիներէ ի վեր միայն անկիւններու մէջ կը քարոզուէր, այսօր ուրախ ենք յայտնելու որ իրագործուելու չըլլաւին հասած՝ կը ձգտի օգտակար ըլլալ թէ՛ ուսուցչին, թէ՛ ուսուցչուհիին եւ թէ՛ — որ ամենակարեւորն է — երկուսէն հայ մանուկներուն, որոնք մինչեւ հիմայ, հազար ու մէկ տեսակ ծրագիրներու գործարկութեան դիւրութեանց մէջ թողնուելու գերին դարձած, չէին կրնար զարգացումի մէկ որոշ աստիճանին հասնիլ:

Ամէն կանոնաւոր վարժարան, ըլլալ նախնական, ըլլալ բարձրագոյն, դասընթացներու որոշ չըջան մը ունի, որմէ անցնող աշակերտը կամ աշակերտուհին, ինչ ժառանգակի մեջ, կրնայ ձեռք բերել այն ամէնը՝ ինչ որ ձեռք պիտի բերէր մեր, պուրկարիացի, ուսանող հայ մանուկը 10-12 տարի անընդհատ վարժարան յաճախելով եւ այդ՝ զբաղողաբար, լոկ նախակրթարանի ընթացքը աւարտելու համար:

Երազներեւոյ միօրինակութիւնը, ճիշդը՝ ուսուցչական միութիւնը, կը կարծենք որ այս անպատեհութեան առաջը պիտի առնէ, որով՝ շատ մը ծնողքներ կամ պաշտպաններ ալ՝ որոնք իրենց նախակրթարանի ընթացաւարտ թիւրու որդիներուն մէջ փայլուն ապագայ մը կը տեսնեն եւ յաճախ յուսախաբ կըլլան, ա՛լ աւելի սերտ կապերով պիտի կապուին դպրոցին — ի նպաստ հանրութեան շահերուն: Բայց շատեր պիտի հարցնեն թէ — եւ իրաւումը — նախակրթարանի կանոնաւոր ընթացքը աւարտող աշակերտներէն կարելի՞ է ամէն ինչ սպասել: Բնական է — ո՛չ:

Ինչպէս կրնանք այս ո՛չը, այո՛ւի վերածել:

Հարուստի զաւակները, ընդհանրապէս, առանց ունէ գիտարութեան կրնան բարձրագոյն վարժարաններու ընթացքին հետեւիլ շնորհիւ իրենց ծնողաց վայելած նիւթական գիրքին:

Դնէք զիս ու կուգէք որ բոլոր ճշմարտութիւնը չկարենամ յայտնել:

— Յայտնէ՛... ո՞վ չթողոր:

— Ինչ ըսեմ, դե՛ռ խօսքը բերնէս ելած չէ, կանարգէք զիս ու «լո՛ւ» կը պօռաք հրեախ:

— Մի՛ կրկարցունք ըսէ՛: Վանական, առանց վարանելու, բարձր ու խրոխտ ձայնով մը հետեւեալ բացատրութիւնը տուաւ:

— Հարցաքննութեան համար մեծ դատաւորին տարին զիս: Այն պաշտօնաւորը, լեցուած էին շատ մը կալանաւորներով որոնց մէջ տեսայ պառաւ կին մը եւ մանկամարդ աղջիկ մը: Գիշերուան ժամը չորսին ատեններն էր: Երբ կալանաւորներու հարցաքննութիւնը վերջացաւ, ներս մտան պառաւն ու մանկամարդ աղջիկը: Սըրահին մէջ միայն ես մնացի: Հազիւ թէ քառօրէ մը անցաւ, ահա՛ ձայն մը լսեցի: Օ՛հ, մի՛ սարսուղ, արդարութեան, օրէնքի ու խղճի մարդիկ, երբ յայտնեմ թէ ձեր մեծ-դատաւորը բռնաբարել կուգէր այդ մանկամարդ հայուհին, առանց լսելու ա-

Բայց ինչ ընէ ա՛յն աղքատ աշակերտը, որ ամէն կերպով ընդունակ է ուսանող ըլլալու եւ ընդարձակ դարգացում ստանալու: Միջոցներ չունի ան: Դպրոցէն — նախակրթարան — եւ ներսն աչէս, իր առաջին մտահոգութիւնը՝ ծնողաց վրայ բեռ մը չըլլալու համար գոնէ իր ապրուստը հայթայթելու միջոցներուն վրայ խորհիլ կըլլայ: Պէտք չէ՞ որ անոր դարման մը խորհինք. ձգե՛ք որ ան յաւիտեան զգէս մը մնայու դատապարտուի:

Ռուսճուգի երիտասարդութեան մեծ մասը, որ եթէ կամք ունենայ շատ գործեր կրնայ տեսնել: այսօր, գրեթէ անգործ նստած, քիչ շատ աշխատող երիտասարդներուն այս ինչ կամ այն ինչ արարքը կը քննադատէ՝ փոխանակ այս վերջիններուն արակցելու որ իրենց քննադատած ունէ պակասութիւնը լրացնելով քննադատելի խնդիր մը չը ձգեն: Այս բանը, ցաւալի է ըսել, հետեւանք է Ռուսճուգի հայ երիտասարդութեան տեղական գործերու հանդէպ ունեցած անհամբաւի զիրքին: Սա, եթէ ուզէ, հրաշքներ կրնայ գործել: Քիչ մը Զանք եւ քիչ մը ալ զոհողութիւն. ահա ամէն ինչ կարգադրուած կըլլայ: Այսօր Վառնայի ուսուցչական խումբը ուսուցչական միութեան կարեւոր գործին ձեռնարկեց, կը յուսանք որ վաղն ալ Ռուսճուգի հայութիւնը նախաձեռնող կըլլայ նախակրթարանի ընթացաւարտ աշակերտներուն (նախկին և աղքատ աշակերտներուն) հարկաւ հիմնել այն պիտի ընկերային մը, որը նպաստ ունենայ զանոնք նախակրթարանէն գիտնազինել, իսկ երբ յարմար դասուի, գիտնազինեմ ալ՝ մեկ երկու տարի, Եւրոպա դիմել:

Փափագելի է որ այս առթիւ մասնախումբ մը կազմուի որ ժամ առաջ գործի սկսի միշտ աչքի առաջ ունենալով սա հետեւեալ ճշմարտութիւնը թէ՛

«Լաւ է անագան քան երբէք»:

ԵԷՁ

Ռուսճուգ, 24 Յուլիս

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԱՐԻՁ, 25 Յուլիս

Խառնակութիւնները շարունակուեցան հինգշաբթի, ուրբաթ ցերեկները և գիշերները, բայց աւելի նուազ եռանդով:

Կառավարութիւնը ժամանակաւ միջոց մը տուած էր կրօնաւորներու կողմէն վարուած դպրոցներու փակման: Այդ ժամանակամիջոցը երէկ կը վերջանար. ուստի թաւրիկի ոստիկանութիւնը ուղեց իմանալ թէ պետութեան կամքը կատարուած էր: Ասոր համար ա. մէն թաղի ոստիկանագետներ կա. յացաւ իր թաղին մէջ գտնուող դպրոցները՝ տեսածներն տեղեկագրելու: Սէն-Մոռ փողոցի մէջ կը տեսնուող քոյրերու դպրոցը ոստիկանագետի մը այցելութիւնն ընդունեցաւ, բայց իզո՛ր, որովհետեւ դպրոցին դուռ պինդ մը գոցուած էր և երբ դուռը զարկին՝ վերի յարկէն երեք հոգի պատասխանեցին թէ չէն ուղեր բանալ. պատասխանողներն երեք էրիկ մարդիկ էին: Կըսեն թէ այդ դպրոցը նոր «Շապրուեան Դղեկի» մըն է փոխուած... մէջը գտնուող մարդիկը չպիտի թող տան որ ոստիկանութիւնը ներս մտնէ, դրպրոցի տեսչուհին և բոլոր ուսուցչուհիները (բոլորն ալ քոյր) ներսը բանտ սրկուած են...:

Ոստիկանագետները ուրիշ քանի մը տեղեր ալ ներկայանալով տեսան որ դպրոցները փակուած չեն և քոյրերը բացարձակապէս կընդդիմանան փակելու... Բայց դպրոցներու կարելի է ըսել մեծա. մասնութիւնը փակուած է և քոյրերը վերադարձած են իրենց Մայր վանքը:

Բարիկի չըջականներուն և գաւառներուն մէջ իրարանցումը, մանաւանդ մի քանի կեդրոններու

Հարցաքննիչ-դատաւորը, ընդհանուր դատախազն ու օգնական դատաւորները պահ մը իրարու երեսը նայեցան. յետոյ ընդհանուր դատախազը վանականին դառնալով, ըսաւ.

— Եթէ յայտնելիք ուրիշ բաներ կան, ազատ ես ըսելու: Այստեղ արդարութիւն ինչ է այն պիտի գործադրուի:

— Գիտե՛մ... միմիջեց վանական՝ միթէն քանի՞ ժողով մը. բայց այս է բոլորը:

Ան ատեն դատաւորները մեքենաբար ոտքի ելան ու քառորդի մը չափ պատարանին խորհրդակցութեան սենեկին մէջ առանձնացան:

Բազմութիւնը խոր լուռութեան մը մէջ կը սպասէր: Ամենուն հոգին անձկութիւն մը կուտէր: Արդեօք ինչ պիտի ըլլար խեղճ ոճրագործին վճիռը. ինչ պիտի ըլլար դատաւորներու արդարութիւնը:

Քառորդ մը անցաւ...

Վանական իր աչքը չէր թարթել կարծես թէ անդի մը ըլլար՝ իր բովանդակ հմայքին մէջ ամուր մնացած:

Նոր աղանդները, անոր արցունքներն ու անոր մեքենայները: Մի՛ սարսուղ... ըսէ՛ք թէ ինչ ընէի. ձեր խիղճը, ձեր օրէնքը, ձեր արդարութիւնը, ձեր Աստուածը ինչ կը պահանջէր...

— Ամենեւին... սո՛ւտ է, չինձու է ատիկա, ընդհանրեց հարցաքննիչ դատաւորը: Եթէ այդպէս էր, ինչու համար պառաւ կինն ալ կը սպաննէիր:

— Պառաւ կինը մեղսակիցն էր, այդ պատճառաւ սպաննեցի զինքը: Հաւատալու համար, կրնաք այստեղ կանչիլ մանկամարդ աղջիկը:

— Մեղսակից...

— Այո՛, մեղսակիցն էր:

— Ինչպէ՞ս գիտցար:

— Ականջ գրի անոր համոզիչ խօսքերուն... լսեցի որ պարզապէս մեծ դեր մը կը խաղար ան այդ գարշելի անբարոյակամութեան մէջ. հետեւաբար, երբ ձեռքս անոր արեանը մէջ թաթխեցի, խիղճս հանգարտ էր:

— Ա՛յդ է բոլորը:

— Այդ է:

— Ուրիշ ըսի՞քներ չունի՞ս:

— Բան մը չունիմ:

մէջ շատ մեծ է: Ինչպէս լուրերուն համեմատ դառնանք մէջ մանաւանդ գիւղերը ժողովուրդը զինուած Բոյորերու դպրոցին առջեւ կը հսկէ և որոշած է տեղի տալ միայն մեծ սգոյն զօրութեան մը առջեւ:

Երէկ Բարիզի մէջ ուրիշ նկատելի բան մըն ալ պատահեցաւ: Չորս հինգ պատուաւոր և ծանօթ տիկիններ ներկայացան Երկուսեան պալատը և ուղեցին տիկին Լուպէն տեանի և անոր միջամտութիւնը խնդրել: Տիկին Լուպէն չուզեց ընդունիլ այդ տիկինները, առարկելով որ ինք քաղաքական խնդիրներու խառնուրդ չէր ուզեր, տիկինները մեկնելու ժամանակ ըսած են Ստորեկ զօրավարին — որ զիրենք ընդունած է — թէ քիչ ատենէն «փողոցներու մէջ կ'ենթադրեն արիւն պիտի հոսի...»:

Այս երեկոյ Բարիզի ընդարձակագոյն սրահներէն միոյն մէջ տեղի պիտի ունենայ մեծ միթիկ մը ուր կ'սթովիկինք պիտի բողոքեն կառավարութեան դէմ. ոստիկանութիւնը և Բարիզի զինուորական կառավարչը վախճալով որ նորէն և ցաւալի խառնակութիւններ չպատահին մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսած է կարգապահութեան համար:

Վաղը կ'երակէ, հսկայ ցոյց մը լինելու է Գոնգորդի հրապարակին վրայ, կազմակերպողները զանազան աֆիշներով հրաւիրած են Բարիզի բոլոր ժողովուրդը այդ ցոյցին մասնակցելու, կը վախցուի որ անոր հետեւանքները շատ կ'սկսուի լինին: Բողոքողներու (իմ կաթոլիկներու) այս կոչին հակառակը գործելու համար հասարակագիտական, արմատական, ընկերվարական յեղափոխական կուսակցութիւններն որոշած են հակացոյց մը կատարելու և վաղը ժամը 3ին պիտի գտնուին Գոնգորդի հրապարակին վրայ, ուր, ինչպէս ըսինք, պիտի հաւաքուին բողոքողներն:

Դատաւորները կրկին իրենց տեղերը վերադարձան:

Ընդհանուր դատախազը հետեւեալ վճռագիրը կարգաց:

«Նկատելով որ ասկից երկու շաբաթներ առաջ Վարագայ լեռան ետին գտնուող գիւղի մը մէջ ձերբակալուած դատարկապորտին անունը՝ ըստ իր յայտարարութեան՝ իրաւիկ է, մակահունը, Երեւոյն, իսկ ծնած գիւղը՝ Նորչէն:

«Նկատելով որ յիշեալ թափառաշրջիկը հարցաքննութենէ խուսափելու համար, իր իսկական խոստովանութեամբ, չուրանար թէ մեծ-դատաւորն ու բանտարկեալ պառաւ հայ կին մը սպաննած է կառավարութեան պաշտօնատուներն մէջ:

«Նկատելով որ թշուառական եղեւնագործը վաղիմի չարագործներէն մին է արդէն, որոնց բան գործը տէրութեան ու երկրին շահերը վտանգել է:

«Այդ պատճառաւ օրինաց արամագրութեանց համաձայն, յիշեալ դատարկապորտը, յիշեալ թափառաշրջիկը, յիշեալ վաղիմի չարագործը... յիշեալ եղեւնագործը՝

Տեսնենք ինչ պիտի բերէ մեզ վաղուան օրը:

Թրքական գործեր. — Անցեալ տարի Ֆրանսո-թուրք միջադէպին առթիւ Ֆրանսական կառավարութիւնը բարի գաղափարն ունեցաւ իր հոգէն, և մանաւանդ Բարիզէն թուրք լրտեսներու յոկատը — աւելի լաւ է ըսել՝ բանակը — արտաքսել: Ժամանակ մը Բարիզ մաքրուեցաւ այդ ստոր արտաքսներէն: Բայց քանի մը ամիսներէ ի վեր կամաց կամաց նորէն սկսան գալ այդ գաղափարները: Մեզ մի քանի տեղերէ լուր եկաւ թէ լրտեսներ և ոստիկաններ (թուրք) այցելութիւններ կ'ընեն եղբիւր Բարիզեանի թուրքերու և թրքահայատակներու... ասոնցմէ զանազան տեղեկութիւններ առնելու:

Նորէն սկսած է լուրեր տարածուիլ թէ Սուլթանը իր որդու մին վրայ անդադարած է և զղջացի է եղբի թուրք ուսանողները իրենց ամուսկանէն զրկելու վրայ... Արդեօք լրտեսներու Բարիզի մէջ ճանճերու պէս շատնալը ասոր վերագրելու է — կրսն, կր կարծեն, կը յուսան թէ քիչ ատենէն — ինչ կը նշանակէ «քիչ ատենէն» թուրքերէն լեզուով, մանաւանդ թուրք կառավարութեան բարբառով — վեհափառ և Օգոստոսփառ Սուլթանը նորէն պիտի սկսի դրամ զրկել թուրք ուսանողներուն (°):

Մենք խոնարհաբար և բարեկամաբար խորհուրդ կուտանք փառիշահին որ այդ նեղութիւնը լանձն չառնէ որովհետեւ Բարիզի մէջ ալլեւս գրեթէ թուրք ուսանողներ չը կան, որովհետեւ ուսնք կ'Պոլիս, ուսնք Եգիպտոս և այլք ուրիշ տեղեր մեկնեցան... Անշուշտ քաղցած չէին կրնար կենալ:

Մեղիք Ս. Դաւիթ-Բեկ

Մահուան կը դատապարտուի... Այս չարաշուք վճռագրին ընթերցումէն ետքը, դատաւորները հրամայեցին ոստիկաններուն որ բանտն առաջնորդեն մահապատրու:

Թշուառ վանական աներկիւղ քայլերով ոստիկաններուն հետեւեցաւ: Դատաւարութիւնը վերջացած էր:

Վերջ ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆԻ

ՎՐԻՊԱԿ

Մեր թերթին 28րդ թիւին (տես իրաւունքի թիւ 46, Յուլիս 10) վերջին սիւնակին 13րդ տողէն յետոյ պէտք է կարգալ հետեւեալ մասը, որ գրաւարի անուշագրութեան հետեւանօք չէր շարուած:

— Ուրեմն մի վախճար: Ծերունիէն ստացած տեղեկութիւնը բաւական համարելով, վանական տունէն դուրս նետուեցաւ, եւ՝ չնայելով

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեր նախորդ թիւի տուեցներէն հեռագրական բաժնին մէջ գրած էինք Պատրիարք Օրմանեանի հրաժարած լինելը:

Անցեալ շաբաթ օր Տիգրան Տէր Ներսէսեան Պատրիարքի հրաժարագիրը ներկայացուցած է դատական նախարար Ապտիլրահման փաշայի:

Նոյնպէս օրինակ մըն ալ Երւորդ տարած է ու Ա. քարտուղար Թահսին պէյի լանձնած:

Այս հրաժարականին վրայ ատլիէի պաշտօնեաներէն Պէհա պէյ՝ որ կրօնական գործոց տեսչի օգնականն է, հկած է Պատրիարքին հետ տեսնուելու: Պատրիարքը տուն քաշուած է:

— Պատրիարքը հրաժարած ըլլալուն պատճառաւ անցեալ կիրակի վարդապետ ըլլալով հանգերձ, եկեղեցի չէ գացած ու իր բնակարանին մէջ մնացած է:

— Տեղւոյս Ազգ. երկսեռ վարժարանաց հոգաբարձութիւնը պաշտօնապէս զեկուցած է ուսուցիչներուն թէ յաջորդ տարւոյ համար պաշտօնէ դադարած են:

— Ինտելլեքտի Ազգ. երկսեռ վարժարանաց հոգաբարձութիւնը 1901-1902 տարեշրջանին տեղեկագիրը տետրակի մը ձեւով տպագրել տուած ու մեզ զրկած է: Հոն կը տեսնենք թէ այդ վիճիկն տարեշրջանին մէջ ունեցած են 164 երկսեռ աշակերտներ 9 ուսուցիչներով:

— Պոլսոյ Թօփագարու թաղէն Մարի անուն գեղանի յոյն աղջիկ մը անցեալ շաբաթ օր հայ Եկեղեցւոյ գիրկը ընդունուած է, հարկ եղած ձեւակերպութիւնները կատարուելէ վերջ: Կըսուի եղբի թէ Գարբիէլ անունով հայ երիտասարդ մը սիրահարած է որուն հետ պիտի ամուսնանայ այսօրերս:

այն բոլոր աղաջանքներուն զոր Վարդան աղա կընէր որ ինքզինքը վտանգի մը չենթարկէր, ուղղակի զէպի քաղաքը գիւնց եւ բանտին շուրջը դարձաւ երկու անգամ:

Կամաց կամաց գիշերուան ստուերները կ'ընէին: Երկիրը պայծառ աստղերով կը զարդարուէր. իսկ օրուան ժառրին կը յայտնար խորինեւ տըխուր լուսթիւն մը:

Վանական լաւ գիտէր թէ բանտարկեալներն ամեն գիշեր, ժամը չորսի տեսնեն, հարցաքննութեան կը տանէին: Հետեւաբար, եթէ բաղդին բերմամբ այդ բանտարկեալներու մէջ Լուսիան ալ գտնուէր, անպատճառ պիտի կարենար անոր հասկցունել թէ եկած էր ինքը, թէ պիտի աշխատէր իրեն համար:

Ժամերը կը սահէին...

Գիշերապահին ճովանդ մէկ, երկու երեք կը զարնէր... զեւ ժամ մը կը մնար: Վերջապէս՝ ժամը չորսը զարկաւ:

— Ո՛հ, Աստուած իմ... մըմնջեց վանական:

Ու բանտին յետնակողը գտնուող

«ՀԱՅ ՀԱՆԴԵՍ»

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ե. Դ. Ր. Ս. Կ. Ա. Ն.

Կիսամեակ

Տ. Տ. Լեւոն Բաշալեանի եւ Արփար Արփարեանի խմբագրութեամբ եւ Երուանդ Նահապետեանի հրատարակութեամբ վենետիկի մէջ սկսած է հրատարակուիլ Հայ Հանդէս անունով կիսամեակ թերթ մը ազգային եւ գրական: Խմբագրներուն գրական ծանօթ կարողութիւնը արդէն յանձնարարութեան պէտք չը ձգեր:

Բաժնեգիրներ եւրոպական բոլոր երկիրներու համար տարեկան 10 եւ վեցամսեայ 5 ֆրանք է: Իսկ Ամերիկայի համար տարեկան 2 եւ վեցամսեայ 1 տոլար:

Հասցէն՝

«ՀԱՅ ՀԱՆԴԵՍ»

Փաստէղա քաղաք 341

(Իտալիա)

Վեներիկ

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԳԵՐ

ՆՈՐ ԵՐԴԱՐԱՆ ԿԱՄ ՄՐԱՄՈՒՋ ՀԱՅ-ԿԱԿԱՆ: Այս երգարանը Բ. անգամ տպագրուելով աւելի ճոխացած ու բարեփոխուած է, եւ հակառակ գնոյն աժանութեանը կը պարունակէ ազգային հին ու նոր խիստ շատ երգեր:

Գին 1 Ֆր.

ՆԵՏԱ ԿԱՄ ՄԱՄԻՍ ՊԱՏՄԱԾԸ, Պուլկարիոյ ազատութենէն առաջ Պուլկար գիւղացիին Թուրքերէ կըրած տառապանքները ու անոնց նիստ ու կացը կը պատկերացնէ: Շատ հետաքրքրական:

Գին 50 ՍԱՆՏ.

ՀԱՅՐԵՆԻԻԻ ԶՈՂՆԵՐ: Պատկեր մը Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն, գրեց Ղ. Նահապետեան:

Զեղչեալ Գին 1 Ֆր.

Այս գիրքերը ստանալու համար պէտք է գիմել Իրաւունքի խմբագրութեան, բայց ծախքը 10ական սանթիմ միատեղ զրկելով: Իսկ գիրքերու արժէքին համար, եթէ ուրիշ գիւրդութիւններ պակսին, կընդունուի նամակագրութիւն 10 0/0 զեղչով:

Փողոցին մէկ անկիւնը կ'ընկուեցաւ ու սպասեց: Բիշ յետոյ ծանր շուրջ մը լսուեցաւ: Վանական իր աչքը բացաւ: Շուրջ մօտեցաւ իրեն: Ուշագրութեամբ մը դիտեց... ու տեսաւ որ երեք հոգի էին միայն: Անկիւնէն քիչ մը դուրս ելնելով նշմարեց որ եկողը մանկամարդ աղջիկ մըն էր, որ երկու ոստիկաններու առաջնորդութեամբ գէպի իր կողմը կուգար: Եւ որովհետեւ գտնուած անկիւնին քով աւերակ մը կ'ար, վանական անմիջապէս հոն մտաւ: Սիրտը չափազանց կը զարնէր: Ոստիկանները մօտեցան...

Ձերբակալուած աղջիկը Լուսիան էր: Ո՛հ, չըսպասեց... այլ կատաղի ուրուականի մը պէս նետուեցաւ երկու ոստիկաններու վրայ... Մէկուն սրտին ու միւսին ճակտին այնպիսի հարուածներ տուաւ որ երկուքն ալ ճիշ մը չկրցան արձակել տեղերնին ինկած ժամանակ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ՕՐԾԱՆԵԱՆ ՎԷՆ ՍՈՒԼԹԱՆ

Սթանպուլում վեյս. Բոլքայա եազըմը օլան պիր մեթուպա նա. զարեն, Պրուքսիտե էրմենի բեր- վերան զօնկրեսինին թեթսիրին՝ զըրմագ մագսեթի իլե, Սուլթան Պատրիարքա թեթսիրին պիր թեթսիրաֆլե թուրքիատարի էրմե- նիլերին թուրք հիւքիմեթինունե մեթուսն պուլընտըզլարըն պիրտի. բուպ, էվրօբատաքի էրմենիլերե սալա հեմեթեթար օլմատըզլարըն անլաթմագ, Ֆագաթ պու տեֆա Օրմանեան պիրադ սեպաթ կեսու. թեթսիր վե տեմիլ. «պէն էն էվ- վել րահիպ պուլընտըզլարման Ալ- րահըն տօգուզընըն էմրինէ գարըն պուլընմամ, եանի «եալան սէոյ- լեմէ» (մի՛ ստեր) թեթսիրինի ա- յագ ալթընա ալմամ. զիրա էհա- լիմ թեթսիրաթ վե իսթեմէ ալ- թընտա պուլընտըզլար, Հագրգաթա գարըն եալանը իրթիքիապ իթ- մեթսն իսե իսթիֆամը, վերի- բիմ»:

Էկեր վեյ. Բոլքանըն վերտիկի պու հալատիս սահիհ իսե, Օր մանեան էվվեթսն միլեթ էնտինտե զայպ իթմիլ օլտըզլար իթիպարր պու տեֆա եերինէ կեթիլըն օլտու:

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Վիեննաում Զուլիս 26 թարիս. լի պիր թեթսիրաֆա կեթրե, իւչ տեվլեթլեր՝ Ֆրանսա, ինկիլթերա վե իթալիա՝ էրմենիստանըն իսլա- հաթ մեսեթսինի քեթիլերի տե- րեօհտե իթմիլեր քի՝ Մաքթեթնիա վե Ալպանիա իսլահաթը իչին թուսիանըն վե Աւստրիանըն իտտա- սաը կիպի՝ քեթիլերի տալիս էր- մենիստանըն իսլահաթ մեսեթսինի իլերտեթսինիլեր: Մեզբուր իւչ տեվլեթլեր պեյնինտե շիմտի էր- մենիստան իսլահաթը իչին միւ գեթերէ ճերեան իթմեթսն տիր:

Վե Մուշա պիրեր զօնսօլուս եօլ- լայուպ, օլ ճիվարըն հալինի թահ- գիգ վե էրմենիլերի մուհաֆազա իթ- տիրմեթսն տիրեր:

— Վիեննաում տիկեր պիր թե- լեկրաֆ էրմենիստանըն հալը հա- զըրըն բեթ ֆենա կեթսթերմիլ տիր: Քիւրտլեր բեթ չօգ քեթսթերի եազմա իթմիլչեր: Պիթիստեն իմ տատ իսթմեթ իչին Սղերգաէն կեթսթերիլէն մուրախսա (պատ- գամաւոր) գաթլ օլընմըն, իրզակ աղա նամ քիւրտ էչգիա րէյիսի խան Օղլու քեթսթի սօյտըգտան սօնրա պիլթիւն գարըլարըն պաղ լայուպ, վահիանէ իսթեմէթլերէ քեթսթեթսինի գաթլ իթմիլ:

— Ալպանիաում Օհրիտ ճիվա- րընտա պիր պեթսիրա սրնա- վուտ չեթսիր վե թուրք ա- քերլերի պեյնինտե շեթիտ մուհա- րէպէ վուգու պուլուպ, Արնավուտ- լարըն րէյիսի իլե տիկեր 13 քիչի

գաթլ օլընմըն օլտըզլար թեթսիրաֆ պիրտիրիոր:

— Էրմենի պանգերլերինտեն Սար- գիս էֆենտի թաշնեանըն հապս օլընմար Սթանպուլում հեթեման հասրլ իթտի: Պագրլարըն զան- նընճա կեթեա թաշնեան էրմենի գօմիթլերինէ բարա վերմիլ. պա- զըսթե Տաժատ Մահմուտ բաշա իլե մուխապերտե պուլընըն րմըն զանն իտէյօրլար: Պու սեպեպլե Անանիատիս նամ պիր թիւճար թուս տալիս հապս օլընմըն իսեթ պիր չէլ թեպեյիւն օլընմատըզլար- տան սերպեթ պըրագըլմըն տրի: Քեզա վաֆի...տիս նամ թուս պիր քիթապըն թեթսիր օլընմըն. կեթեա պու գաթ կեթեա թուրք կա- զեթալարըն վե րեթալերի սաթար ըմըն:

Մաքթեթնիա

Սթանպուլում էվրոգա կա- զեթալարընա իչար օլընտըզլար կեթրե, Մաքթեթնիաում Տրամա ճիվարընտա պիր պուլկար չեթսիր իլե թուրք ապերի պեյնինտե գանըն միւսատեմէ վուգու պուլ- մուշ տըր:

— Պեթսիրաում թուրք հիւքի- մեթի պիր իլաննամէ իլե էհալի- տեն պիլթիւն սիւհալարըն թեթսիր օլընմատըն թալեպ իթմիլ օլմար իւզերինէ 35 քեթս ըսեանա գալ- զըլմըն տըր:

— Սթանպուլում Ֆրանգ. Ֆաշ- րանկա պիրտիրիլերի իւզերէ, Բիրլեպ վե Գրուշեֆօ գազալա- րընտա պիր չօգ չեթեթ կեթ- մեթսն տիրեր:

— Զուլիս 24 տե կեթկեթի վե Տրամա գազալարընտա չեթիտ գալկալար վուգու պուլմուշ օլտու, կեթկեթիտ 9 թուրք ապերի գաթլ օլընմըն տըր:

— Էքի Սու վե Սուրօֆիլէֆօ արասընտա 13՝ քիչիտեն իպարեթ պիր չեթե վե 40 թուրք ապեր- լերի պեյնինտե միւսատեմէ վուգու պուլուպ, չեթե էֆրատընըն սաղ սեթիմ կերի չեթիլմըն օլտըզլար վեյ. Բոլքայա պիրտիրիլմըն տիր:

— Սուլթանըն Սատրալմա իհ- տա իթմիլ օլտըզլար մեպաղ 15,000 լիրա ըմըն:

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Պորիս Սարաֆօլըն Սօֆիայա կեթկեթի վե Եանքօլըն չեթեթլերէ Մաքթեթնիաում կեթիլմեթսն օլ- տըզլար սեպեպլե Պուլկարիտա գօ- միթեթլերին հարեթալթը արթմըն օլտըզլարման նաչի՝ թուս վե Ալըս- տրիա էլիլերի վիւքեթա րէյիսի Մ. Տանեվէ միւրաճաթ իթմիլ- լեր տիր: Մ. Տանեվէ ասալիչի մու- հաֆազա իթմեթ իչին լաղըմ օ- լանը իճրա իտեմէկինի վատ իթ- միլ օլտըզլար Բոլքիլէ. Գօրեպօստեմն նամ վիեննա կազեթալար եազմըն տըր:

— 19 քիչիտեն միւրեթեպ պիր չեթե քեթսթեթսինի ճիվարընտան

թուրք սինօրըն կեթեթկի էանա- տե ապերլերտեն զըրըմըն. ան- լերտեն եալընրգ պիր քիչի սաղ գալմըն օլտըզլար Սօֆիաում պիլ- տիրիլմըն տիր:

— Պիր գալ կիւն մուգատմիմ հարպիլէ նագրընըն էմրի իւզերէ Պրիզնիթաէն պիր ալալ րէտիֆ ապերի Մաքթեթնիա սինօրըն իւ- զերինէ կեթսթերիլմըն տիր. քեզա Սօֆիաում իքի սիւվարի պեթիլկի քեթսթեթսինիլէ եօլա չըգարըլմըն. վե Սօֆիանըն պաղը մահեթլերին. տե գաթիլմեթ տըզգաթ արթ- մըն տրի: Իչպու թեթսիրտեն մագսեթ չեթեթլերին Մաքթեթնիաում կեթիլերին մէնն իթմեթ տիր:

— Սօֆիաում վերիլէն մալիւ- մաթ իւզերէ, հարպիլէ նագրըն թուրք սինօրըն իւզերինտե պուլը- նան գաթիլերի պեթսիր իթմիլ տիր, զիրա պուլկար չեթեթլերին կեթեթսինի սուհուլեթ վերիլեր ի- միլ:

Պու թեթսիրլերտեն անլալըն- յօր քի Պուլկարիտա չեթեթլեր թեթսիրինի վե գօմիթե ամէլիա. թընը մէնն իթմեթ իչին հիւքիւ- մեթ չալընտըզլար: Քեթսթեթսինիտե տալիս պու մագսեթլե թեթսիրլեր էլէ ալթմըն տըր:

— Երգօտա իճրա օլընմագ գիլեթլեր վե մանեվրալար իչին Սօպրանի 750000 ֆր. մեսարիֆ թալիսիս իթմիլ տիր:

— Եհհիլմիլ իլիմանընտա մի- սաֆիր պուլընան րուս զըրհըլարը բերչեթալէ աղալար սահաթ 8 պու- չուքտա Պուլկարի միլթեթլեթսին- հէն հարեթեթ իթտիր:

Ա Ի Ս Տ Ր Ի Ա

Աւստրիայա կիթմիլ օլան րու- մանիա Գրալը վե գրալիցաթ թա- րաֆընտան միլթեթլեթսին իմբերա- թօրիցանըն մեզարըն իւզերինէ պիր գուրօնա գօյուլմըն տըր:

Գրալ Գարօլ Աւստրիանըն խա- րիճիէ նագրընըն գանթ կօլուխօվս. քիի հուգուրըն գապուլ իթմիլ տիր:

Աւստրիա կազեթալարըն րուս- նիա զըրալընըն սուհիլերիլերի- կինտեն տօլալը մեթ ու սէնալար եազմագտա տըրլար:

Ի Թ Ա Լ Ի Ա

Շու սօն կիւնիլտե իթալիանըն պաղը թարաֆլարընտա շեթիտ զերգեթլեր զուհուր իթմիլ տիր:

— Իթալիա տօնանմատընըն թա- րապուլուտա պուլընմատըն միւնա- սիպեթլե, մահեթլեթսին պիր իթա- լիալըն չեթսթ եազլար:

«Պուրտա իթալիալար բեթ խահիլ վե մեսերթեթ կեթսթերիլար- լար պիլթիմ տօնանմանըն կեթեթսին- տեն տօլալըն: Եհհիլ գայնալըն գապաթ միւսալիհէի պիր հալթեպ իթմիլ տիր: Եերիլեր տալիս բեթ հեթեթսինը լաթիս մէյուս պիր հալտե տիրլեր: Սօգալար խըն- ճալընըն ինսանլարլէ տօլմուշ տըր:

գապիլերիլմիլ վե ապերլերիլմիլ կիւզէլ թեթսիր կեթսթերիլեր:

«Մահեթլե թուրք հիւքիւմեթի ամիրալ իլե իտենի վիլիթա իթ- տի. ֆագաթ վարօրլարա կիթմեթ իսթեթլերիլեր վե էհալիէ տալիս պըրագմատլար: Վալի Սուլթան. տան էմր տլտր տալիլ Բալիւմպա գիլաֆեթ վե թալիմ իթմեթ ի- չին: Ֆագաթ եկվմի մեզթիւր միլթեթլեթա գրալ Ումպերթօնըն վեթաթընա միլթեթստըն պուլըն- տըզլար իչին ամիրալ տալթեթի գա- պուլ իթմեթի»:

— Թարապուլուտա 600 թուրք ապերի եթեթիլմիլ, իթալիա վա- րօրլարըն կիտեթեթի էանատե:

ՏՕԲԹՈՐ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Մասնագետ ճնկողան գործարանաց եւ գաղտնի հիւանդոսքեանց

Երեսուն եւ հինգ տարիներէ ի վեր արհեստին մէջ ստացած գործնական փորձառութենէն զատ վերջերս շուրջ երկու տարի ալ Բարիլ ֆալալ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած է: Վալիլմա ճարտար քիչիլի համբաւը զինք վառնայի հասարակութեան յանձ- նարարելու պէտք չը ձգեր:

Կը բնակի Տիւրիս Նիքօլայէֆի տու- նը, Լազարսքա փողոց թիւ 553, Բ. Թաղ:

Հիւանդ կրողունի առատաները միայն ժամը 10էն մինչեւ 12:

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ, 27 Յուլիս	ԶԱՌԻՐԷ
ՊՈՒԼՏԱՅ	Եհհիլ մալլեր
Վալիս Լիպ. 57-58 հ.թ. 8.50/8.60	
Արապալ Լիպ. 57-62 հ.թ. 8.50/11.-	
ԱՐՔԱ,	
Վալիս 100 քիւլ 9.20/9.0	
Արապա 45-50 լիպ. հ.թ. 5.70/6.-	
ԶԱՎՏԱՐ	7.- / 7.20
ՐԱԲԻՏԱ, Եհհիլ մահալ	
100 քիւլալ ալթուս ֆր. 18.90/19.-	
Կիւնտե 70-80 արապա պուլտալ վե 40-50 արապա արապ կեթեթսն տիր Եհհիլ մալլերտեն:	
Վալիս մուսալիլէսի ալթուս ֆը- րանքլէ, արապա կիւմիլլէ, Նաթ- լեթ 21 հիսապը իլէ:	

ԲԱՄՈՒՔ

Վարնա մաղաղալարընտա իրիք սա- թըլարըն:	
Ինկիլիլ իրիլի Ե. 8-14	10.20
» » Ե. 18-24	12.20
Եհհիլ իրիլի Ե. 8-14	9.50
Աթըլմըն բամուք հօդա	1.50
Բամպուկ ֆիլաթալար Եիւքեթլեթ- տե տիր:	

ՊԱԳԱԼԻԹԷ

Վարնա բիացալարընտա պաղալիլէ մալլերին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալ- թուս ֆրանք իլէ:	
ԳԱՀՎԷ	1.42/1.70
Եհհիլ Նեմեթ	52
» (Բեթմէ) սանտը	28.-
Բիրիլմ ճարն չուլալըն Եօգ	-
» Ֆիլիպէ »	32.36
» Ինկիլիլ »	26.-
» Բիգօն »	47.-
ԿԱԶ Սանտըլը	6.40
Զեթօն ԵԱՂԸ քիւլ -	.80/- .95
ԵՈՒՄՈՒՐԹԱ 100 տալտ 3.50/3.80	
ԳՈՒՐՈՒ ԻԻԶԻՄ	.40

ՍԱՐԱՅԻԹԷ

Նաթուլեթն 20.80 ֆրանք Օսմ. լիրա 22.90 ալթուս ֆրանք

Одговорникъ Н. Драгулевъ
Поч. на Хр. Н. Войниковъ—Варна